

NOTAT

9. december 2015

Anvendelse af følg- eller forklarprincippet om sociale klausuler

Følg- eller forklarprincippet om sociale klausuler har været gældende for statslige ordregivere siden 1. februar 2013. Princippet skal øge brugen af uddannelses- og praktikpladser og indebærer, at ordregiverne i relevante udbud af bygge- og anlægskontrakter samt tjenesteydelseskontrakter enten skal anvende sociale klausuler eller forklare, hvorfor de ikke gør det. Princippet er blevet udvidet til kommunerne og regionerne i forbindelse med økonomiaftalen for 2014.

Et udbud er relevant og derfor omfattet af følg- eller forklarprincippet, når der er tale om bygge- og anlægskontrakter samt tjenesteydelseskontrakter med en varighed på minimum 6 måneder, og en kontraktværdi på mindst 10 mio. kr. og/eller en lønsum på 4 mio. kr.

Der er tidlige gjort rede for anvendelsen af princippet i 2013 i forbindelse med spørgsmål 307-308 alm. del stillet af Erhvervs-, Vækst- og Eksportudvalget d. 4. april 2014 efter ønske fra Lisbeth Bech Poulsen (SF). For at følge udviklingen skulle opfølgningen gentages i 2015.

Anvendelse af princippet

Tabel 1.1 giver et overblik over nøgletallene fra opgørelserne i de to perioder: 1. februar – 31. december 2013 og 1. januar – 31. december 2014.

	Antal relevante udbud	Antal relevante udbud med sociale klausuler	Antal relevante udbud med forklaring	Antal relevante udbud uden forklaring
1. februar – 31. december 2013	109	61	6	42
1. januar – 31. december 2014	93	81	0	12

Tabel 1.1 Nøgletal fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens opgørelser af følg- eller forklarprincippet

Tabel 1.1 viser, at statslige ordregivere i perioden 1. januar – 31. december 2014 har haft 93 relevante udbud, hvori der i 81 af dem er anvendt sociale klausuler. Det svarer til 87 pct. Den samlede kontraktsum for de 81 relevante udbud, hvor der er anvendt sociale klausuler er ca. 20 mia. kr.

Til sammenligning havde de statslige ordregivere i perioden 1. februar – 31. december 2013 109 relevante udbud, hvori der var anvendt sociale klausuler i 61 af dem. Det svarer til 56 pct.

Andelen af relevante udbud, hvori sociale klausuler er blevet anvendt, er således større i 2014 end i 2013.

I de resterende 12 relevante udbud i 2014 er der hverken anvendt sociale klausuler eller offentliggjort forklaringer på, hvorfor de ikke er anvendt¹. Den samlede kontraktsum for disse 12 relevante udbud er ca. 820 mio. kr. De 12 udbud fordeler sig på fem statslige ordregivere. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kontakter disse ordregivere med en påmindelse om at anvende princippet.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har senest i april 2014 udsendt en generel påmindelse til alle ministerier om at anvende princippet.

Opgørelse af praktikpladser, som ”følg eller forklar”-princippet har ført til

På baggrund af de statslige ordregiveres indberetninger har Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen beregnet et samlet antal praktikpladser, som følg- eller forklarprincippet har ført med sig i både 2013 og 2014.

Beregningerne viser, at følg- eller forklarprincippet har ført til:

- › Ca. 340 praktikpladser i 2013
- › Ca. 580 praktikpladser i 2014

Antallet af praktikpladser i staten som følge af princippet er derfor umiddelbart steget fra 2013 til 2014.

Det skal bemærkes, at beregningerne er behæftet med betydelig usikkerhed. De statslige ordregivere har brugt forskellige metoder til at fastlægge antallet af praktikanter/lærlinge, som skal være tilknyttet den udbudte kontrakt (fx i årsværk eller antal praktikanter). Der er derfor foretaget en beregning på baggrund af indberetningerne, der bl.a. indebærer at årsværk er omregnet til praktikpladser. Dette er forbundet med usikkerhed.

Anvendelse af følg- eller forklarprincippet i kommuner og regioner

I forbindelse med økonomaftalerne for 2014 forpligtede kommunerne og regionerne sig også til at anvende følg- eller forklarprincippet om sociale klausuler. Opgørelserne af anvendelsen foretages dog selvstændigt af KL og Danske Regioner.

En undersøgelse fra KL viser, at der i 59 % af kommunernes relevante udbud i 2014 blev anvendt sociale klausuler. Undersøgelsen opgør ikke,

¹ Ordregiverne har i deres indberetninger til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen angivet forklaringer på, hvorfor sociale klausuler ikke er anvendt i de 12 relevante udbud.

hvor mange elever og/eller lærlinge de sociale klausuler har givet beskæftigelse til.

En opgørelse fra Danske Regioner viser, at der i forbindelse med sygehusbyggerierne er etableret mere end 340 praktikantårsværk. Der er dog tale om et samlet antal årsværk fra projekternes start og frem til 2015. En del af årsværkene er derfor ikke etableret som følge af følg-eller forklarprincippet.